

گزارش خبری

پایش حیات‌وحش با روش‌های روز دنیا

ایرنا: انقراض پدیده‌ای است که دنیا همواره با آن درگیر بوده؛ از انقراض دایناسورها در حدود ۶۶ میلیون سال پیش گرفته، تا از بین رفتن شیر ایرانی حدود یک قرن گذشته و ببر مازندران حدود ۷۰ سال گذشته. البته قطعاً اینها پایان روند انقراض نخواهند بود؛ در چند دهه اخیر به‌علت توسعه صنعت و شهرنشینی، روند آن تندتر شده و هرساله تعداد درخورتوجهی از گونه‌های زیستی حیات‌وحش برای همیشه از بین می‌روند. در ایران بیش از دو هزار گونه جانوری اعم از پستانداران، پرندگان، خزندگان، دوزیستان و ماهیان زندگی می‌کنند که آمارها نشان می‌دهد ۷۵ گونه در فهرست سرخ اتحادیه بین‌المللی حفاظت از طبیعت (IUCN) قرار دارند. این عدد زنگ خطری برای گونه‌های جانوری است که اگر موفق به حفاظت از آنها نشویم، برای همیشه به تاریخ خواهند پیوست.

با توجه به اینکه سایه سیاه انقراض در تمام دنیا گسترده شده، از این‌رو حفاظت از گونه‌ها به امری جدی برای دولت‌ها درآمده است و برای جدیت‌بخشیدن به این مسئله، دهه ۲۰۲۰ تا ۲۰۳۰ در دنیا دهه بازسازی اکوسیستم‌ها نام‌گذاری کرده‌اند. از طرفی، رفتن به این سمت که چه گونه‌هایی به چه تعداد و در چه نقاطی در طبیعت وجود دارند نیز در دستور کار دولت‌ها قرار گرفت؛ چون لازمه حفاظت، دانستن اطاعات از داشته‌هاست. از این‌رو به سمت پایش‌های هوشمند با استفاده از فناوری‌های روز دنیا رفتند. منظور از پایش، تشخیص، ردیابی و شمارش گونه‌های جانوری موجود در طبیعت است. تا جندی پیش این‌کار به‌صورت سنتی و با کمک عکس‌برداری و نصب تله‌هایی برای تصویربرداری و تک‌گذاری انجام می‌شد که چالش‌های زیادی به همراه داشت؛ چون بسا این روش امکان دسترسی به مناطق صعب‌العبور ممکن نبود، همچنین حیوانات به‌محض مشاهده انسان مخفی می‌شدند که در این شرایط از نظرها دور می‌ماندند و در سرشماری‌ها لحاظ نمی‌شدند. بر این اساس، دنیا به سمت استفاده از فناوری‌های روز برای این کار رفت. درنتیجه بازار پهپاد و کوادکوپتر داغ شد؛ چون به‌راحتی با به پرواز درآوردن آنها می‌توان موقعیت حیوانات را مشخص کرد و تعدادشان را شمرد. البته این روش‌ها نیز مشکلات خودشان را دارند که اگر تمام آنها را با روش سنتی مقایسه کنیم، می‌بینیم استفاده از فناوری روز دنیا از هر لحاظ نسبت به روش‌های سنتی برتر است.

در این راستا، سازمان حفاظت محیط‌زیست هم درصدد به‌روزکردن روش‌های پایش با استفاده از کوادکوپتر برآمد و هم‌زمان با آن تکمیل سامانه جامع محیط‌زیست را هم در دستور کار قرار داد. معاون محیط‌زیست طبیعی و تنوع زیستی سازمان حفاظت محیط‌زیست با تاکید بر اینکه مسئله تولید و ثبت داده‌های حیات‌وحش بسیار مهم است، گفت: سازمان حفاظت محیط‌زیست تنها متولی حیات‌وحش در کشور است. مثلاً در حوزه آلودگی هوا چند متولی وجود دارد، بنابراین مهم است که ما داده‌های درستی را درباره حیات‌وحش کشور داشته باشیم؛ چون این داده‌ها هستند که مبنای تصمیم‌گیری و مدیریت ما خواهند بود.

حسن اکبری افزود: بنابراین روی این مسئله متمرکز شدیم. از این‌رو، تکمیل سامانه جامع محیط‌زیست را در دستور کار قرار دادیم. این سامانه چند سال پیش راه‌اندازی شده بود، اما در حوزه حیات‌وحش نواقص جدی داشت که بازگذاری خوبی را در این زمینه آغاز کردیم. برای اجرای آن مطالعاتی را در سراسر کشور تعریف و حداقل با ۲۰ دانشگاه که رشته محیط‌زیست یا منابع طبیعی دارند، در قالب کمیته‌های مختلف در ثل همکاری هستیم. با این کار، شالوده تولید داده‌های حیات‌وحش و ثبت آنها را در سامانه را پایه‌گذاری کردیم که پیشرفت خوبی هم داشته است و امیدواریم این روند بتواند در آینده اطلاعات خوبی برای مدیریت ما ایجاد کند. ضمن اینکه قبلاً خیلی از اطلاعات کاغذی بودند و در جابه‌جایی‌ها بخشی از آنها از بین می‌رفتند، این‌بار ما بر بستر الکترونیک و یک شیوه استاندارد داده‌ها را جمع‌آوری می‌کنیم.

وی اظهار کرد: سامانه جامع محیط‌زیست بخشی مختص تنوع زیستی دارد و در آن بانک‌های اطلاعاتی متعددی طراحی شده که اطلاعاتی درباره موزه‌ها، وضعیت سنگ و کانی، پوشش گیاهی، داده‌های سرشماری حیات‌وحش، آتش‌سوزی، اطفای حریق، تصرفات، وضعیت مستثنیات، باغ‌وحش‌ها، نگهداری حیوانات و نقل‌وانتقالات حیات‌وحش در آنها ثبت می‌شود که این روند سابقه خوبی از اطلاعات ایجاد می‌کند و به ما نشان می‌دهد در چه وضعیتی هستیم. مثلاً باغ‌وحش‌ها موظف هستند اگر بخواهند گونه جدیدی را منتقل یا واردکنند، یا حتی زداآوری گونه‌های خاص را در این بانک‌ها درج کنند. این داده‌ها به مدیریت بهتر آنها کمک می‌کند.

اکبری تاکید کرد: درواقع باید بدانیم چه گونه‌هایی، چه تعداد و در چه نقاطی داریم. این ساده‌ترین سؤالی است که باید بتوانیم به آن جواب بدهیم. بر این اساس، مطالعه جابجی را در کشور تعریف و کار را با ۳۰ کارشناس از ۳۰ استان آغاز کردیم تا نقشه پراکنش گونه‌های شاخص کشور را تولید کنند. این نقشه از لحاظ روند طرح‌های توسعه کلان و هم‌زمان حفاظت از محیط‌زیست و تنوع زیستی بسیار مهم است. تاکنون وقتی برای انتقال خط لوله‌ای به نقشه نیاز می‌شد، نقشه مناطق چهارگانه را وسط می‌گذاشتند؛ این فقط نقشه ۱۱ درصد خاک کشور است. باید در نظر داشته باشیم که تمام حیات‌وحش فقط در این ۱۱ درصد نیستند، بنابراین ممکن است یک خط‌لوله تنها زیسگاه یک گونه را از بین ببرد.

وی ادامه داد: با توجه به اهمیت موضوع، در تلاشیم تا پایش و سرشماری حیات‌وحش را از روش سنتی خارج و از فناوری‌های روز دنیا استفاده کنیم. از این‌رو به سمت استفاده از کوادکوپتر رفیق‌تا توانیم برخی از گونه‌ها و زیستگاه‌ها را که در نقاط صعب‌العبور قرار دارند، پایش کنیم. علاوه‌بر این، یک پایگاه داده تنوع زیستی را هم سال گذشته تعریف کردیم و شرح خدمات آن نوشته شده است؛ با این هدف که پایه پایش‌ها و سرشماری‌ها الکترونیک شود.

تسویه اساتید در دانشگاه‌ها ادامه دارد

نوبت به سراج‌زاده رسید

شهروزادهمتی

سال‌هاست که حلقه‌های رادیکال، علوم انسانی را نشانه گرفته‌اند و بیشترین تسویه‌های استادان در دانشکده‌های علوم انسانی اتفاق افتاده است. مسئله‌ای که در سال‌های گذشته البته به رشته‌های دیگر هم رسید، اما هنوز جامعه‌شناسی و علوم انسانی در تیررس افرادی است که علوم انسانی را خطرناک می‌پندارند. این‌بار در آخرین روزهای استقرار دولت سیزدهم هنوز فضای متصلب دانشگاهی از با ننشسته و فرقه بازنشستگی زود هنگام به نام حسین سراج‌زاده، عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی افتاد. حسین سراج‌زاده در کانال تلگرامی خود درباره این بازنشستگی اطلاع داده و درباره بازنشستگی زود هنگام دکتر رسول رسولی‌پور، استاد گروه فلسفه دانشگاه خوارزمی نیز سخن می‌گوید. در بخش‌هایی از متنی که سراج‌زاده در کانال تلگرامی خود منتشر کرده، آمده است: «دربرز یکشنبه ۱۰ تیرماه درحالی‌که با شماری از همکاران گروه جامعه‌شناسی دانشگاه خوارزمی مشغول برگزاری مصاحبه داوطلبان دکتری جامعه‌شناسی بودیم، تلفنم زنگ خورد. چون منتظر تلفن ضروری بودم، از جلسه بیرون رفتم و پاسخ دادم.

خانمی خود را از امور اداری دانشگاه معرفی کردند و خواستند برای به جریان افتادن کارهای بازنشستگی همین امروز یک شماره حساب بانک صادرات و اطلاعات و مدارکی دیگر ارسال کنم.

گفتم، مگر من بازنشسته شدم؟ من که قانونا تا دو سال دیگر می‌توانم کار کنم.

هنوز حکم بازنشستگی را هم ندیده‌ام. گروه و شاید دانشگاه هم در جریان نیستند. علت بازنشستگی زود هنگام بدون درخواست مادم و گروه چه بوده؟ اگر هم به هردلیلی تصمیم گرفته‌اند یک عضو هیئت علمی را باز نشسته (بخوانید اخراج) کنند، آیا نباید از قبل رسماً به او و به گروه آموزشی اطلاع دهند؟

این همکار محترم امور اداری گفتند، بله حق با شماست ولی از من خواستند و معذورم. گفتند حکم از طریق اتوماسیون به دانشکده ارسال شده و اصرار داشتند همین امروز شماره بانک صادرات و اطلاعات و مدارکی دیگر را بفرستم تا کارهای اداری به‌سرعت انجام شود.» سراج‌زاده در ادامه بیان کرده است: «تاریخ حکم ۱۶/۰۴/۱۴۰۳ (آخرین روز کاری پیش از انتخابات) است و به استناد مصوبه مورخ ۱۶/۰۲/۱۴۰۲ هیئت امنای دانشگاه صادر شده است. این مصوبه و محتوا و دلایل آن هیچ‌گاه به‌صورت کتبی و یا شفاهی از طرف مسئولان دانشگاه به من اطلاع داده نشده است. حتی مدیر محترم گروه هم اطلاع نداشتند، زیرا در برنامه‌ریزی درسی گروه برای نیم‌سال آینده که حدود یک ماه‌ونیم قبل تصویب شد، برنامه کامل یک عضو هیئت علمی شاغل برابرم در نظر گرفته شد. فقط افواهی به‌صورت شایعه در اسفند ۱۴۰۲ از برخی همکاران شنیده بودم که گویا هیئت امنای دانشگاه چنین مصوبه‌ای داشته است. با توجه به این، حدود یک ماه‌ونیم قبل، از رئیس محترم دانشکده خواستم بررسی بفرمایند و به من اطلاع دهند که آیا این موضوع درست است و چنین مصوبه‌ای وجود دارد؟ و اگر درست است، کی قرار است اجرا شود تا من برنامه‌های کار و زندگی‌ام را مطابق آن تنظیم کنم. به هرحال کارمند محترم اداری بر اساس خواسته مسئولان بالادستی اصرار و عجله داشتند تا کارهای اداری آن زودتر انجام شود.

تا جایی‌که می‌دانم روال و قاعده این است که حکم بازنشستگی اعضای هیئت علمی را پایان هر ترم، و در ترم دوم، شهریورماه می‌زنند که بعد از یک سال کار از مرخصی سالانه مردادماه استفاده کرده باشند؛ و همچنین از قبل به فردی که قرار است بازنشسته شود رسماً خبر می‌دهند تا بتواند برای کار و زندگی‌اش برنامه‌ریزی کند. این داستان برای آقای دکتر رسول رسولی‌پور عضو هیئت علمی گروه فلسفه دانشگاه خوارزمی هم دقیقاً به همین ترتیب رخ داده است.»

سعید معیدفر، رئیس انجمن جامعه‌شناسی، در گفت‌وگو با «شرق» درباره خبر بازنشستگی زود هنگام سراج‌زاده گفت: «گزاشتی که آقای دکتر سراج‌زاده درباره بازنشستگی پیش‌ازموعد خود ارائه کردند، هنوز قطعی نشده است؛ یعنی صرفاً تماسی بوده که مشخص نیست چه ارگانی تماس گرفته و هدفش چیست، قطعاً انجمن جامعه‌شناسی

شرق

روزنامه

نگاه

بیشترین مکمل‌ها و ویتامین‌های مصرفی

علیرضا رستمی، مدیرکل فرآورده‌های طبیعی، سنتی و مکمل سازمان غذا و دارو درباره بیشترین مکمل‌ها و ویتامین‌هایی که در کشور مصرف می‌شوند، گفت: فرآورده‌های مکمل، طیف وسیعی را شامل می‌شوند؛ از جمله موارد مورد استفاده در حفظ سلامت عمومی بدن مانند انواع ویتامین‌ها و املاح معدنی، ویتامین‌های مورد استفاده در نوزادان و مساران باردار و شیرده‌که در مراکز بهداشت و به‌صورت رایگان در اختیار گروه هدف قرار می‌گیرد و همچنین مکمل‌های مورد استفاده در افزایش عملکرد ورزشی افراد و ورزشکاران.

وی در این‌باره افزود: همچنین گروه دیگری از فرآورده‌های مکمل و ویتامین‌ها در «حفظ سلامت پوست، مو و ناخن»، «بهبود عملکرد دستگاه ایمنی»، «مدیریت وزن و به‌منظور کاهش یا افزایش وزن»، «بیشگیری و حمایت از شرایط خاص سلامت مانند پوکی استخوان، بیماری‌های قلبی‌وعروقی، دیابت و…»، «آنتی‌اکسیدان‌ها» و «امگا ۳» مورد تجویز و استفاده قرار می‌گیرند.

مدیرکل فرآورده‌های طبیعی، سنتی و مکمل سازمان غذا و دارو درباره شرایط تجویز و مصرف مکمل‌ها و ویتامین‌ها تاکید کرد: با توجه به نیاز پایه بدن به ریزمغذی‌ها و با نگاهی به سبید غذایی خانوار و کاهش احتمالی سرانه مصرف برخی از اقلام مهم حاوی ریزمغذی‌ها، تجویز مصرف به‌صورت دارویی فرآورده مکمل از سوی متخصصان مربوطه و برمبنای بار بیماری‌ها و نتایج آزمایش‌های کلینیکی و پاراکلینیکی صورت می‌گیرد.

وی همچنین در پاسخ به سؤالی درباره ارزیابی از القای مصرف فرآورده‌های مکمل و ویتامین‌ها به ایسا گفت: مشخص است که در برخی از موارد و بسا توجه به نگاه انتقاعی و اقتصادی شرکت تولیدکننده به بازار رقابتی مصرف، القای مصرف نیز غیرقابل‌اجتناب به نظر می‌رسد.

رستمی درباره عوارض احتمالی مصرف نیاجات مکمل‌ها و ویتامین‌ها و بروز مشکلات جسمی در این ارتباط گفت: در این‌باره باید گفت طبیعتاً مصرف هر عنصر، ماده غذایی و دارویی بیش‌ازحد مجاز تعیین‌شده در منابع بین‌المللی برای عموم جامعه و به‌ویژه در گروه‌های در معرض خطر شامل کودکان، سالمندان، مادران باردار و شیرده، بیماران صعب‌العلاج یا نقص دستگاه ایمنی و…، انواع عوارض حاد قابل‌مشاهده در کوتاه‌مدت یا بطنی و درازمدت را به دنبال خواهد داشت و برهمین اساس لازم است هرگونه مصرف مکمل‌ها و ویتامین‌ها با مشورت و تجویز پزشک مربوطه انجام شود و از مصرف خودسرانه این اقلام پرهیز شود.

وی در توضیح عوارض ناشی از مصرف خودسرانه و بدون تجویز پزشک و همچنین مصرف بی‌رویه مکمل‌ها افزود: در این راستا می‌توان گفت خطر بروز مسمومیت به‌دنبال مصرف بیش‌ازحد ویتامین‌های محلول در چربی و همچنین خطر تداخل مصرف برخی مکمل‌ها با داروهای خاص نظیر امگا و وارفارین و در افراد دارای بیماری خاص نظیر بیماران کلیوی و کبدی وجود دارد. مدیرکل فرآورده‌های طبیعی، سنتی و مکمل سازمان غذا و دارو با اشاره به تعداد فزاینده مجوزهای صادرشده از سوی این سازمان و آمار شناسه‌گذاری مکمل‌های تولید داخل، گفت: این موضوع حاکی از افزایش نوع و تعداد مکمل‌های در کشور و درنتیجه استقبال پزشکان و بیماران از مصرف این فرآورده‌هاست. در مجموع توصیه می‌شود که مردم هر نوع مصرف مکمل‌ها و ویتامین‌ها را با نظر و تجویز پزشک مربوطه داشته باشند و از مصرف خودسرانه آن پرهیز شود.

توسعه کشور به یک کانون توزیع رانت و متأسفانه تولید مدارک بی‌خاصیت و بدون اهمیت تبدیل می‌کند و ما این چیزها را الان داریم می‌بینیم. در سال‌های اخیر شما وقتی وارد دانشگاه می‌شوید، می‌بینید که در کادر هیئت علمی آنجا کسانی وارد شده‌اند که اینها جزء شاگرددنتیل‌های دانشگاه بودند و شاگرد اول‌های آن دانشگاه تنها جهت جذب دانشگاه نشدند، بلکه تعدادی هم که به‌نحوی در یک دوره‌هایی وارد شدند، یا اخراج شدند یا قراردادشان را لغو کردند».

معیدفر گفت: «این یک فاجعه بزرگ است و متأسفانه کشوری که درگیر فساد می‌شود، دانشگاهش هم فاسد می‌شود و بعد ذیل ایدئولوژی یکسان‌سازی و خالص‌سازی و امثال این، فساد و بی‌سوادی ادامه پیدا می‌کند. حالا این ماجرا به‌هرحال کم‌کم به دوست و همکار دانشمندانم آقای دکتر سراج‌زاده کشیده شده است. جایگاه مهمی که ایشان هم در میان دانشجویان و انجمن‌ها و حلقه‌های جامعه‌شناسی کشور دارند و همچنین فعالیت‌های متعددی که درون خود دانشگاه به‌لحاظ علمی داشتند و هم در نهادهای علمی مثل انجمن جامعه‌شناسی داشتند، غیرقابل‌انکار است. معلوم نیست این حذف‌کردن تا کجا هم ادامه پیدا کند. اما مسئله آقای سراج‌زاده موردی است که واقعا باعث شاید بگوئیم تأسف و ناراحتی خیلی از همکاران ما شده است. همه ما نگران هستیم که این روند تا کجا می‌خواهد ادامه پیدا کند.»

امیدوار نیستم

معیدفر در پاسخ به این سؤال که آیا امیدوار است که با استقرار دولت چهاردهم این فضا تعدیل شود و استادان اخراجی و بازنشستگان زودترآزموعد به دانشگاه بازگردند گفت: «من مطمئن هستم که اینها حتی بعد از تغییر دولت هم این مسیر را ادامه می‌دهند. اینکه می‌رسید بعداً چگونه خواهد شد، پاسخ من این است که این مسیر بدون تردید ادامه خواهد داشت و البته سرعت آن شدت و ضعف دارد، چون به‌هرحال مراکز موازی تصمیم‌گیر دیگری مثل شورای عالی انقلاب فرهنگی وجود دارد که آن ترکیب هم خظوریط مشخصی دارند. به بیان دیگر بیشتر نمایندگان در این شورا، حتی جریان خاص فکری را دنبال می‌کنند. به‌هرحال امیدی به آینده نامطلوبی که در دانشگاه‌ها دیده می‌شود، نیست. به‌هرحال ما به‌عنوان کسانی که طرفدار ححق و انصاف هستیم و می‌بینیم این اقداماتی که دارد می‌شود، چه آینده خطرناکی را برای کشور رقم می‌زند، باید تا آنجایی که ممکن است مثل مردم که تلاش می‌کنند نگذارند که روزنه‌ها بسته بشود و نگذارند به‌هرحال این بی‌انصافی و بی‌عدالتی و این فساد ادامه پیدا کند، ما باید تلاش خودمان را بکنیم و قطعاً همه ما (کسانی که خودمان هم به‌نحوی مورد این ظلم قرار گرفته‌ایم) قویا از ایشان حمایت می‌کنیم و امیدوار هستیم با این حمایت بتوانیم کسانی را که درصدد هستند دانشگاه را از اندک افراد شاخص تهی و بکدست کنند، جلوگیری کنیم.»

حسین سراج‌زاده کارشناسی جامعه‌شناسی خود را در دانشگاه شهید بهشتی تهران گرفت و سال ۱۳۶۸ در مقطع کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی از دانشگاه تربیت‌مدرس فارغ‌التحصیل شد. او همچنین مدرک دکتری جامعه‌شناسی خود را دانشگاه اسکس (Essex) انگلستان گرفت. او هم‌اکنون دانشیار گروه آموزشی جامعه‌شناسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه خوارزمی است و تا پایان همین ترم تحصیلی دانشگاهی در دانشگاه فعالیت داشت. به نظر می‌رسد مستقرترین فعلی در وزارت علوم در تلاش هستند تا در روزهای پایانی هم تسویه استادان را در برنامه بگنجانند. اما آنچه مسلم است با وجود علم به تمام نقاط ضعف احتمالی و عدم‌اعتماد دانشگاهیان و تحریم صندوق رأی توسط بسیاری از روشنفکران، استادان دانشگاهی در بسیاری از دانشگاه‌ها و خاصه استادان جامعه‌شناسی، برای نجات دانشگاه تمام تلاش خود را کردند تا دولت چهاردهم به پزشکیان برسد. حال باید دید رئیس‌جمهوری منتخب و تیم علمی او برای این چشمان امیدوار چه خواهند کرد؟ آیا پزشکیان به وعده‌هایش عمل می‌کند؟ آیا هوای تازه به جان خسته علوم انسانی و دیگر رشته‌ها خواهد دمید؟ باید منتظر بود و مطالبه‌گر. ما منتظریم آقای پزشکیان؛ دانشگاه را نجات دهید.